

Франкова концепція поступу людства, вираження незламного оптимізму в поезії І. Франка «Гімн»

На час виходу першої збірки **«З вершин і низин»** (Львів, 1887) Франко уже був відомим громадським діячем, знаним письменником і вченим, твори якого читали й перекладали в Києві, Варшаві, Відні. У цій збірці вміщено значну кількість поезій першого десятиліття літературної діяльності письменника, де переважає громадянсько-політична, патріотична лірика.

Ідея збірки — показати «вершини» і «низини» людського духу — «духу, що тіло рве до бою» у його вічному прагненні перемоги загальнолюдських цінностей — добра, істини, справедливості, чесності, свободи — усього того, що робить людину щасливою та духовно вільною.

Джерело: wikipedia

Саме тому ліричний герой «З вершин і низин» — самозречений борець із національною і соціальною кривдою.

У царській росії збірку «З вершин і низин» заборонила цензура, а київський цензор з іноземної літератури писав у Санкт-Петербург, що Іван Франко «виступає палким захисником осіб, які прагнуть шляхом насильницького перевороту змінити чинний лад».

Основними є два взаємопов'язані **мотиви**, які визначив сам поет:

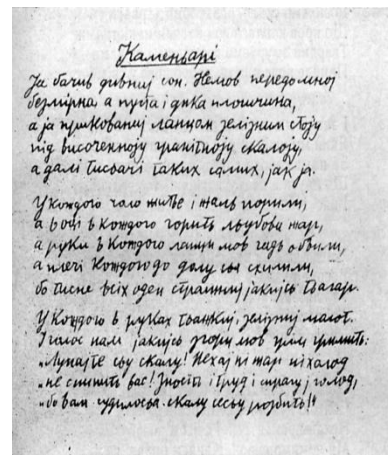
- 1) «розкривання ненормальностей життя»;
- 2) «віднаходження поривів і змагань до поправки того життя».

У **циклі «Веснянки»** наявні ліричні описи природи, весняного пробудження землі чергуються зі сподіваннями на пробудження й визволення людського духу.

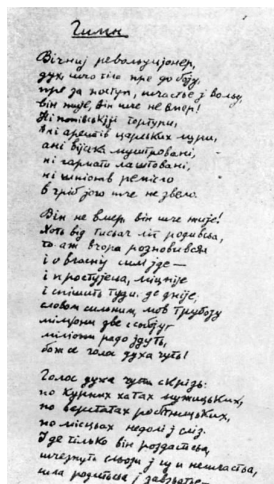
Поезія «Каменярі» із цього циклу стала художнім узагальненням визвольної боротьби, а образ людей, які пробивають крізь скелю шлях до нового, цільного життя, — символом прагнень самого Франка та його одноподумців.

Цикл «Профілі й маски» — це автобіографічні замальовки, що вражають задушевністю й ліризмом. Автор розмірковує про роль і завдання

Збірку «З вершин і низин» розпочинає **поезія «Гімн»** із підзаголовком «Замість пролога», що створює загальний настрій, налаштовує на емоційно-ціннісний діалог читача з ліричним героєм. Це яскравий зразок громадянської лірики з революційно-патріотичним відтінком.

Композиційно вірш «Гімн» поділяють на три частини, яким можна умовно дати назви: перша — «Вічний революціонер», друга — «Він не вмер, він ще живе», третя — «Розвалилась зла руїна».

Друга строфа «Гімну» — власне про те, як стрімко збільшується дія духа Вічного революціонера у світі. У цій строфі дещо сказано і про час народження цього духа: «Хоч від тисяч літ родився... », і про час його очевидної з'яви у світі – «Та аж вчора розповився...». Тепер він «о власній силі йде», не потребує нічиєї допомоги, оскільки розвинувся, став самодостатнім, «дорослим».

Третя строфа — про переливання сили духа Вічного революціонера в життя безсилих і знедолених, про чудодійне перетворення їх у борців. Дух бунтарства єднає всіх: і курні хати мужицькі, і верстати ремісницькі, піднімаючи на боротьбу.

Четверта строфа дає якнайчіткіше визначення Вічного революціонера, яке вияснює всі затемнені місця попередніх строф: «Вічний революціонер — Дух, наука, думка, воля». Саме вони створюють щасливе майбутнє, саме від них зростає національна й людська самосвідомість гноблених народів — та, що ніколи «не уступить п'їтмі поля» (суспільній реакції).

Останні рядки вірша стверджують незворотність і стрімкість змін, які пронизують усю світобудову.

Центральним наскрізним метафоричним образом є вічний революціонер — це вільний дух народу, його бунтарство. Читач бачить детальний опис царської доби: попівські тортури, тюремні царські мури, війська муштровані — зла сила, що тримає людей у покорі.

Символічного значення набуває й ліричний герой, який постає перед нами вічним мандрівником, що ходить світом і пробуджує в людях бунтівний дух проти кривди і незгоди.

Художні засоби вірша «Гімн»:

- **анафору** «ні» використано в тексті поезії для того, щоб наголосити на ідеї незламності революціонера:

***Ні** попівської тортури,
Ні тюремні царські мури,
Ані війська муштровані,
Ні гармати лаштовані,
Ні шпійонське ремесло
В гріб його ще не звело;*

- **риторичні запитання**: «І де в світі тая сила, щоб в бігу її спинила, щоб згасила, мов огонь, розвидняючийся день?»;
- **метафори**: тіло рве до бою; в гріб його ще не звело; вчора розповився; словом міліони зве з собою; голос духа чути скрізь;
- **епітети**: вічний революціонер; зла руїна; шпійонське ремесло;
- **протиставлення**: хоч синам, як не собі; не ридать, а добувати.
- **порівняння**: словом сильним, мов трубою.

Твір має маршовий характер.

Уперше покласти «Гімн» на музику спробував львівський композитор Станіслав Людкевич. Під час ювілею 1898 року хор уперше виконав «Вічного революціонера». Мелодія мала тричастинну будову, середній блок був малодинамічним. Франко подякував композитору, але зауважив, що хотів би в третій частині почути марш, а не «коляду».

Найкраще наразі «Гімн» звучить у музичній обробці Миколи Лисенка.

Практичні завдання

На вашу думку, наскільки можливим є вирішення проблем суспільства революційним способом?

Що додатково почитати й подивитися?

- Вірш «Гімн» слухати аудіо. Іван Франко.
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=9PxCDwrCibw>.
- Гімн «Вічний революціонер»
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=wV1NK5uabU0>.
- «Гімн» — вірш Івана Франка (Народні Герої України).
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=87G52SfJjuU>.
- Іван Франко «Каменярі» | Читає Олександр Ярмач | Слухай.
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=3-iv3cYQ674>.